

Forord

Under grævêret på ein grasbakke i Finland blei eg ein gong nesten svimeslått av tre hornblåsarar. Dei stod mot kvarandre i ein trekant blåste for harde livet. Lyden var så mektig at eg måtte måpa for å kunne ta i mot lydbølgjene, ikkje berre med øyra, men òg med munnen. I dei korte vertrekkingane, altså då hornlyden forsvann eit lite sekund, kunne eg plutselig høyra punkaren som sat under ei bjørk og klimpra finske visesongar på gitaren. Frå det store sirkusteltet bak meg hørde eg ein italiengar som slo heftige, hurtige triolar på tamburinen. To rekker med dansarar roterte rundt kvarandre på parketten. Med jamne mellomrom trampa dei usont så heile teltduken blafra.

Bildet ovanfor er henta frå Kaustinen folk music festival og viser korleis folkemusikken spelar seg ut i dag. Ting føregår parallelt med einannan. Noko skjer i spotlyset, på hovudscenen, under teltduken, men vel så store hendingar spelar seg ut i mellomgrunnen og bakgrunnen, under bjørketreet, bak festivaldoen, eller på attande tribunerad. Det er ei stor og tilsynelatande veksande interesse for folkemusikk der ute, i Noreg, i Norden, og mange held på med sine særprosjekt og små føretak som kanskje ikkje haustar så mykje anerkjening, men som likevel skapar viktige augneblink, meining i kvardagen, som blottlegg eit band til tidlegare generasjonar, og som styrkar ei fellesskapskjensle gjennom tradisjonsmusikk og -dans.

Musikk og tradisjon kan her komma inn som eit verdifullt tilskot på tradisjonsfeltet, og er med på å metta ein del av det akademiske behovet til folkemusikken og -dansen. Dei fire ferske forskingsartiklane som er med i årets utgåve av Musikk og diskuterer eit spenn av tema innanfor folkemusikk- og folkedans-forskninga i Norden, og eg er ordentleg glad for dei innkomne bidraga. Artiklane er lærerike og fungerer som portalar til større diskusjonsemne.

Unni Boksasps drøftar i sin artikkel utfordringar knytt til transkribering av vokal folkemusikk. Med perspektiv både som folkesongar, forskar og pedagog har Boksasp undersøkt notasjonspraksisane til elleve ulike notebøker. Finst det nokon tendensar i notespråket? Kva moglegheiter har transkripsjonen, og kva er transkripsjonens grenser? Somme nedteikningar gir berre ei beingrind av ein melodi medan andre er fullblods forsøk på å inkludera alle parameter i musikken, til dømes ved å ta med ordakksentar og tramping. I den vokale transkripsjonen er det gjerne heller beingrinda som blir brukt, noko Boksasp gjer ei kritisk vurdering av i artikkelen, samstundes som ho reflekterer over kva i musikken som kan gå tapt i transkripsjonens teikn.

Bukkehornet står på podiet i Bjørn Aksdal sin artikkel. Instrumentet har vore lite forska på i Noreg, og nå kjem Aksdal med ei grundig undersøking av 169 forskjellige bukkehorn. Artikkelen gir ei tydeleg oversikt over typologiske trekk og geografisk fordeling av instrumentet. Mellom anna undersøkest fordelinga av geitehorn og kuhorn, fordelinga av trompethorn og tungehorn, antal fingerhøl, kor fingerhøla er plassert, kva veg horna er vendt, lengden på horna og storleiken på lydopninga. Artikkelen diskuterer og kva som kan vera bakgrunnen for tungehornet si utbreiing i landet.

Egil Bakka og Ronald Kibirige presenterer i deira artikkel sju måter å klassifisera videoar av dans på, og demonstrerer kvar av desse metodane. Denne klassifiseringsstrategien kan vera eit verdifullt verktøy for forskarar, i tillegg til at han kan inspirera til nye analysemetodar og innfallsvinklar i danseforskinga. I artikkelen introduserast òg 'netloristikk' som eit nytt forskingsfelt som utforskar digitale dokument, eller 'netlore'. Ei netloristisk ramme kan gi eit grunnlag til å klassifisera, skildra og forstå danseuttrykk i vår digitale tidsalder.

Korleis bør forskarar i ulike disiplinær forhalda seg til omgrep og terminologi når dei formidlar noko på eit anna språk enn morsmålet? I siste artikkel kjem Egil Bakka med politiske, lingvistiske og anvende perspektiv på kva konsekvensar ei einsretting (eller ukritisk bruk) av eit verdsspråk kan føra med seg. Det engelske språket blir stadig meir vanleg å bruka i vår globaliserte verd, og Bakka drøfter implikasjonane eit slik språkleg

hegemoni kan ha for til dømes tradisjonsdansforskninga om ein ikkje stiller spørsmål ved kva som blir borte i omsettinga av ord.

I tillegg inneheld årets tidsskrift eit minneord til Sven Nyhus skrivne av Olav Sæta. Sven Nyhus gjekk bort i mai, og me vil gjerne minnst det han har gjort for folkemusikk- og dansen. Især det han har gjort for å løfta folkemusikken og -dansen opp på eit akademisk nivå, mellom anna som ein sentral person og pådrivar for å oppretta eit eige folkemusikkstudie på Noregs Musikkhøgskole.

Eg kjenner meg takksam som har fått lov til å setta saman årets skrift. Arbeidet har bydd på mange utfordringar, men og fleire sabla gode diskusjonar. Stor takk til artikkelforfattarar, bokmeldarar, reporterar, redaksjonsrådet, Novus forlag, og alle dei anonyme fagfellane som har vore med på å skapa tidsskriftet. Eg har stor respekt for arbeidet dykk gjer. Ein spesiell takk til Laura Ellestad og Siri Mæland i redaksjonen. Dei har lagt ned mange timar og vore med på å nausta opp i allslags flokar. Så vil eg takka tidlegare redaktørar Karin Eriksson og Sveinung Søyland Moen, som begge har hjelpt meg inn i redaktørrolla.

Til slutt vil eg takka for spontane samtalar med ymse folk om kva retning tidsskriftet kan ta. Det opplevast viktig å publisera forskning som tar folkemusikken og -dansen på alvor, og eg håper skriftet vil førast vidare, langt inn i framtida.

God lesnad!

Are August Flannagan Furubotn
November 2023